

Universiteit Leiden

Onderwijs- en examenregeling 2009-2010

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

Deze *Onderwijs- en examenregeling* is opgesteld overeenkomstig artikel 7.13 van de *Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek* (WHW) en is aangevuld met kwaliteitskenmerken zoals vastgelegd in het kaderdocument *Leids universitair register opleidingen*.

Inhoud

1. Algemene bepalingen
2. Beschrijving van de opleiding
3. Opbouw van de opleiding
4. Onderwijs
5. Tentamens, examen en vervolgopleiding
6. Vooropleiding en toelating
7. Studiebegeleiding en studieadvies
8. Overgangsbepalingen
9. Slotbepalingen

Bijlagen:

- A: Algemene academische vaardigheden
- B: Facultaire keuzepakketten
- C: Regeling BA-eindwerkstuk
- D: Generieke regelingen voor herkansingen (opleidingsspecifiek)
- E: Colloquium Doctum regeling

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling is van toepassing op het onderwijs en de examens van de bacheloropleiding Kunstgeschiedenis, hierna te noemen: de opleiding.

De opleiding wordt verzorgd door de faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden, hierna te noemen: de faculteit.

Artikel 1.2 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a.	BA-eindwerkstuk:	de neerslag van één van de praktische oefeningen als bedoeld onder k.;
b.	Doctoraalprogramma:	de opleiding voor het doctoraal examen zoals bedoeld in de WHW;
c.	ECTS:	het European Credit Transfer System;
d.	Eerste lezer / beoordelaar:	de docent verbonden aan de opleiding die verantwoordelijk is voor de begeleiding bij het BA-eindwerkstuk;
e.	examen:	de vaststelling door de examencommissie dat alle tentamens van de tot de opleiding of de propedeutische fase van de opleiding behorende onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd (krachtens artikel 7.10 van de wet);
f.	examencommissie:	de examencommissie van de opleiding, ingesteld krachtens artikel 7.12 van de wet;
g.	examinator:	degene die door de examencommissie wordt aangewezen ten behoeve van het afnemen van tentamens, krachtens artikel 7.12 van de wet;
h.	Leids universitair register opleidingen:	het onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur gehouden register ¹ van de door de Universiteit Leiden verzorgde opleidingen;
i.	niveau:	het niveau van een onderwijseenheid volgens de abstracte structuur zoals omschreven in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen ¹ ;
j.	onderwijseenheid:	een onderwijseenheid van de opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet. De studielast van elke onderwijseenheid wordt uitgedrukt in gehele studiepunten. Aan elke onderwijseenheid is een tentamen verbonden;
k.	praktische oefening:	een praktische oefening als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onder d van de wet, in één van de volgende vormen: - het maken van een scriptie,- het maken van een werkstuk of een proefontwerp,- het uitvoeren van een onderzoekopdracht,- het deelnemen aan veldwerk of een excursie,- het doorlopen van een stage, of- het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
l.	Pre-University College:	een onderwijsprogramma van de Universiteit Leiden voor een selecte groep van leerlingen uit de twee hoogste klassen van het VWO;
m.	propedeuse:	de propedeutische fase van de opleiding, als onderdeel van de opleiding, en genoemd in artikel 7.8 van de wet;
n.	student:	degene die is ingeschreven aan de Universiteit Leiden voor het volgen van het onderwijs en het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
o.	studiegids:	de papieren en/of digitale gids bevattende specifieke en bindende

¹. Het kaderdocument *Leids universitair register opleidingen* is te vinden op www.bamainfo.leidenuniv.nl.

- p. studiepunt: informatie over de opleiding;
de eenheid waarmee volgens de wet de studielast van een
onderwijseenheid wordt uitgedrukt; volgens het ECTS is één studiepunt
gelijk aan 28 uren studie;
- q. tentamen: een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de
student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de
beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (krachtens artikel
7.10 van de wet) door ten minste één daartoe aangewezen examinerator;
- r. Tweede lezer/ beoordelaar docent verbonden aan de opleiding; dan wel, indien de aard of inhoud
van het werkstuk dit wenselijk maken, van buiten de opleiding, die in
overleg met de eerste lezer/beoordelaar het BA-eindwerkstuk
beoordeelt en betrokken kan zijn bij de begeleiding;
- s. werkdag: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de erkende
feestdagen;
- t. de wet: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).
De overige begrippen hebben de betekenis die de wet daaraan toekent.

Artikel 1.3 Gedragscode ICT en Onderwijs

Op het onderwijs van de opleiding zijn de regels zoals vastgelegd in de *Gedragscode ICT en Onderwijs*² van toepassing.

2. De *Gedragscode* docenten en studenten binnen *ICT en onderwijs* is vastgesteld door het College van Bestuur op 26 mei 2005 en is te vinden op www.ictbeleid.leidenuniv.nl.

Hoofdstuk 2 Beschrijving van de opleiding

Artikel 2.1 Doel van de opleiding

Met de opleiding wordt beoogd dat de student een zodanige academische vorming verwerft in termen van kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van de kunstgeschiedenis, dat:

- voldaan wordt aan de ingangseisen voor toelating tot aansluitende masteropleidingen.
- de student in staat is tot het met succes uitoefenen van functies waarvoor academische kennis en vaardigheden op bachelorniveau op bovengenoemd gebied vereist dan wel wenselijk zijn.

Artikel 2.2 Varianten binnen de opleiding

Niet van toepassing.

Artikel 2.3 Eindkwalificaties

Afgestudeerden van de opleiding hebben de volgende eindkwalificaties bereikt:

Kennis en inzicht

- I. Algemene kennis van, inzicht in en het vermogen te reflecteren op de uitgangspunten en principes van de kunstgeschiedenis, een wetenschap die zich bezig houdt met de bestudering van de visuele kunsten, architectuur en de materiële cultuur. Dit houdt in:
 - i. het vermogen vorm, functie en inhoud van artefacten binnen relevante contexten te zien en te interpreteren en bij de bestudering ervan relevante bronnen en literatuur op andere wetenschapsgebieden, die het inzicht kunnen verrijken, te betrekken;
 - ii. de kennis en het inzicht om artefacten te herkennen, in de tijd te plaatsen en te interpreteren;
 - iii. inzicht in de functie van kunst in de eigen cultuur en in de relatie tussen westerse en niet-westerse cultuurgebieden;
 - iv. algemene kennis van en inzicht in de methoden en theorievorming van de kunstgeschiedenis;
 - v. kennis van en inzicht in de wijze waarop veranderingen in de productie en functie van kunst van invloed zijn op de visies in de kunstgeschiedenis
 - vi. het vermogen tot reflectie op de cultureel-maatschappelijke plaats van de kunstgeschiedenis, met andere woorden de maatschappelijke relevantie van het vakgebied;
 - vii. inleidende kennis van en inzicht in de historische ontwikkeling van het museum, de kunsthandel en de monumentenzorg;
 - viii. inleidende kennis van en inzicht in de problematiek van beheer, ontsluiting, collectievorming, tentoonstellen, conservering en restauratie van artefacten.
- II. Algemene kennis van en inzicht in technische en materiële aspecten van de kunst-productie en de geschiedenis daarvan.
- III. Grondige kennis en inzicht van de onder i. en ii. genoemde punten, voor zover deze relevant zijn voor de gekozen specialisatie.

Vaardigheden

- I. Algemene vaardigheden die voor de beoefening van het vakgebied noodzakelijk zijn:
 - i. het analytisch kijken naar en het wetenschappelijk beschrijven van artefacten;
 - ii. het vermogen artefacten te vergelijken met behulp van wetenschappelijke analyses en beschrijvingen;
 - iii. het kennis hebben van en het zelfstandig kunnen werken met het kunsthistorisch ap-paraat, zoals bibliotheken, foto- en diacollecties, archieven, geautomatiseerde informatiesystemen en andere documentatiemiddelen (bibliografieën, lexica enz.);
 - iv. het zelfstandig, wetenschappelijk bestuderen en interpreteren van artefacten met behulp van relevante bronnen en vakliteratuur;
 - v. het enigermate zelfstandig, wetenschappelijk bestuderen en interpreteren van relevante bronnen en vakliteratuur en het kritisch reflecteren op de hierin neergelegde kennis en inzichten, die zijn gesteld in voor het vak relevante talen;
 - vi. het enigermate zelfstandig een heldere en beargumenteerde onderzoeksvraag kunnen formuleren;
 - vii. het onder supervisie kunnen opzetten en uitvoeren van een onderzoeksproject (formuleren, faseren en beoordelen);
 - viii. het helder en beargumenteerd mondeling en schriftelijk uiteen kunnen zetten van de onderzoeksresultaten en het verdedigen ervan.
- II. Academische vaardigheden:
 - i. het kunnen extrapoleren van onderzoeksvaardigheden naar en toepassen hiervan in een ander kennisdomein;
 - ii. het in staat zijn een probleem te abstraheren;
 - iii. het actief kunnen deelnemen en leiding geven aan een discussie op argumenten (debat, forum);
 - iv. het constructief kritiseren in woord en geschrift en het verwerken van gegronde kritiek zodat dit leidt tot een herziening van de eigen argumentatie;
 - v. het redelijk sociaalcommunicatief kunnen optreden in werk- en overlegsituaties;
 - vi. het redelijk kunnen plannen en prioriteren aan de hand van een tijdschema.

Voorts leidt elke Leidse geesteswetenschappelijke opleiding op tot facultair geformuleerde algemene academische vaardigheden. Deze zijn opgenomen in bijlage A.

Artikel 2.4 Inrichting van de opleiding

De opleiding wordt zowel voltijds als in deeltijd verzorgd.

NB: een enkele cursus kan in de avonduren vallen.

De deeltijddopleiding wordt overdag en in de avonduren verzorgd.

Artikel 2.5 Studielast

De opleiding heeft een studielast van 180 studiepunten. De propedeutische fase heeft een studielast van 60 studiepunten en is een integraal onderdeel van de opleiding.

Artikel 2.6 Uniforme jaarindeling

Het cursorisch onderwijs van de opleiding is ingericht volgens de uniforme semesterindeling³.

Artikel 2.7 Voertaal

Met inachtneming van de *Gedragscode voertaal*⁴ is de voertaal binnen de opleiding: Nederlands.

Artikel 2.8 Examens van de opleiding

In de opleiding kunnen de volgende examens worden afgelegd:

- het propedeutisch examen
- het bachelorexamen

Alvorens het bachelorexamen afgelegd kan worden, dient het propedeutisch examen met goed gevolg te zijn afgelegd.

Artikel 2.9 Kwaliteit

De opleiding voldoet aan de kwaliteitseisen die op nationaal en internationaal niveau aan opleidingen worden gesteld. Ook voldoet de opleiding aan de kwaliteitsstandaarden voor het onderwijs die zijn vastgelegd in het kaderdocument *Leids universitair register opleidingen*.

3. De uniforme semesterindeling is, inclusief de toelichting hierop, op 14 oktober 2004 vastgesteld door het College van Bestuur.

4. De *Gedragscode voertaal* is op 11 juli 2002 vastgesteld door het College van Bestuur en is te vinden op www.reglementen.leidenuniv.nl.

Hoofdstuk 3 Opbouw van de opleiding

Artikel 3.1 Keuzevrijheid

- 3.1.1 De opleiding omvat een programma van verplichte onderwijseenheden met een totale studielast van 150 studiepunten.
- 3.1.2 Naast de verplichte onderwijseenheden kiest de student onderwijseenheden met een totale studielast van 30 studiepunten. Aan het onderwijs voor deze onderwijseenheden kan eerst worden deelgenomen nadat het propedeutisch examen met goed gevolg is afgelegd.
- 3.1.3 De keuze van de onderwijseenheden behoeft de goedkeuring van de examencommissie. Bij de beoordeling van de keuze van de student baseert de examencommissie zich uitsluitend op de samenhang en het niveau van het gekozen pakket. Deze goedkeuring is niet vereist indien het minorprogramma's met een omvang van 30 studiepunten betreft die als zodanig zijn opgenomen in het Leids universitair register opleidingen. Ook voor de facultaire keuzepakketten met een omvang van 30 ECTS, zoals weergegeven in Bijlage B, is geen toestemming van de examencommissie vereist.

In afwijking van het gestelde in de voorgaande alinea kunnen de volgende minoren en/of keuzepakketten niet worden gekozen omdat de inhoud geheel of gedeeltelijk overeenkomt met verplichte onderwijseenheden van de opleiding:

- keuzepakket Kunstgeschiedenis

Voor de volgende minoren en keuzepakketten waarin hoofd- en keuzevakken van de opleiding Kunstgeschiedenis zijn opgenomen, geldt dat voor desbetreffende vakken een keuze gemaakt moet worden buiten het aanbod van het hoofdvak Kunstgeschiedenis:

- keuzepakket World Art Studies
- minor Kunst en literatuur in de moderne en postmoderne tijd
- minor Europa in de middeleeuwen en vroegmoderne tijd

- 3.1.4 Naast de aan deze universiteit gedoceerde onderwijseenheden komen voor de invulling van de keuzeruimte – onder goedkeuring van de examencommissie – onderwijseenheden verzorgd door een andere Nederlandse of een buitenlandse universiteit dan wel van een bekostigde of aangewezen Nederlandse instelling voor hoger beroepsonderwijs in aanmerking.

Artikel 3.2 Afstudeerrichtingen

De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen:

- Geschiedenis en theorie van de Beeldende kunst/Fotografie, Nieuwste tijd;
- Geschiedenis en theorie van de Beeldende kunst/Prent- en tekenkunst, Middeleeuwen en Nieuwe tijd;
- Geschiedenis en theorie van de Kunstnijverheid/Industriële Vormgeving;
- Geschiedenis en Theorie van de Architectuur;
- World Art Studies.

Artikel 3.3 Major-minorvariant(en)

Niet van toepassing.

Artikel 3.4 Afstudeerrichtingen binnen de major

Niet van toepassing.

Hoofdstuk 4 Onderwijsprogramma

Artikel 4.1 Propedeuse

- 4.1.1 De onderwijseenheden van het programma van de propedeuse zijn benoemd in de studiegids. Per onderwijseenheid is de studielast (in studiepunten) en het niveau⁵ vermeld.
- 4.1.2 In de studiegids worden de inhoud en de onderwijsvorm van de onderwijseenheden van het programma van de propedeuse nader omschreven.

Artikel 4.2 Verplichte onderwijseenheden in het tweede en derde jaar

- 4.2.1 De verplichte onderwijseenheden in het tweede en het derde jaar van het programma zijn benoemd in de studiegids. Per onderwijseenheid is de studielast (in studiepunten) en het niveau⁵ vermeld.
- 4.2.2 In de studiegids worden de inhoud en de onderwijsvorm van de verplichte onderwijseenheden in het tweede en het derde jaar van het programma nader omschreven.

Artikel 4.3 Praktische oefeningen

Bij elk van de in de studiegids vermelde onderwijseenheden is aangegeven welke praktische oefeningen zij omvatten, welke de aard en de omvang is van de werkzaamheden van de student, alsmede of deelneming aan die praktische oefeningen verplicht is met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen. In de studiegids wordt ook vermeld of er aanwezigheidsplicht bij colleges geldt.

Artikel 4.4 Deelname aan een onderwijseenheid

Deelname aan een onderwijseenheid vindt plaats in de volgorde van inschrijving, met dien verstande dat voor de bij de opleiding ingeschreven studenten plaatsing gegarandeerd is bij de onderwijseenheden die behoren tot hun major of minor dan wel het verplichte deel van hun monodisciplinaire opleiding.

Artikel 4.5 BA-eindwerkstuk

In bijlage C staan omvang en studielast van het BA-eindwerkstuk beschreven. Verder zijn in bedoelde bijlage de normen waaraan het werkstuk moet voldoen en de verdere gang van zaken rond het werkstuk beschreven, waaronder de procedure rond het aanwijzen door de examencommissie van de eerste lezer / begeleider / beoordelaar en de tweede lezer / beoordelaar en de gang van zaken rond de begeleiding en de beoordeling.

5. Conform de 'abstracte structuur' als omschreven in het Kaderdocument *Leids universitair register van opleidingen*.

Hoofdstuk 5 Tentamens, examen en vervolgopleiding

Artikel 5.1 Tentamengelegenheid

- 5.1.1 Twee maal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijseenheden .
- 5.1.2 Indien een onderwijseenheid een praktische oefening omvat, dan staat deelneming aan een tentamen als bedoeld in 5.1.1 uitsluitend open voor degene die met goed gevolg aan de praktische oefening heeft deelgenomen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om anders te besluiten.
- 5.1.3 Conform artikel 7.13, tweede lid sub h, van de wet zijn in de studiegids de tentamendata opgenomen.
- 5.1.4 De student is verplicht deel te nemen aan het tentamen bij de eerste gelegenheid die daartoe wordt geboden nadat het onderwijs voor de desbetreffende onderwijseenheid is beëindigd, tenzij de examencommissie in individuele gevallen anders besluit
- 5.1.5 Voor de toegang tot een tweede of latere gelegenheid om het tentamen af te leggen kunnen met inachtneming van artikel 5.1.4 nadere regels gesteld worden. Deze nadere regels liggen vast in bijlage D van deze onderwijs- en examenregeling en vormen een integraal deel hiervan.
- 5.1.6 Bij onderwijseenheden waarvoor een student een voldoende heeft behaald, heeft deze student geen toegang tot verdere tentamengelegenheden.

Artikel 5.2 Verplichte volgorde

- 5.2.1 Aan de tentamens van de volgende onderwijseenheden kan eerst worden deelgenomen nadat aan de tentamens van de daarbij vermelde onderwijseenheden met goed gevolg is deelgenomen:
 - Tweedejaars werkcolleges en Excursie na het behalen van Propedeuse-werkgroep II: kijken en schrijven;
 - Projectgroep binnen specialisatie na het behalen van de tweedejaars werkcolleges;
 - Kunstwetenschap II: Onderzoeksperspectieven na het behalen van Kunstwetenschap I: Esthetica.
- 5.2.2 Met inachtneming van het in 5.2.1 gestelde kan aan de tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of het derde jaar worden deelgenomen voordat het propedeutisch examen is behaald.

Artikel 5.3 Vorm van de tentamens

- 5.3.1 In de studiegids staat vermeld of het tentamen van een onderwijseenheid schriftelijk of mondeling dan wel door middel van een vaardigheidstest wordt afgelegd.
- 5.3.2 In bijzondere gevallen kan op verzoek van de student de examencommissie toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan in de studiegids is vastgelegd.
- 5.3.3 Aan studenten met een functiestoornis wordt de gelegenheid geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. De examencommissie wint zo nodig deskundig advies in alvorens te beslissen.

- 5.3.4 De tentaminering vindt plaats in het Nederlands of, met inachtneming van de *Gedragscode voertaal*^l, in een andere taal.
- 5.3.5 Er vindt een individuele beoordeling plaats in geval van presentaties, onderzoek, verslagen of andere onderwijsprestaties die in groepsverband worden verricht.

Artikel 5.4 Mondelinge tentamens

- 5.4.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald.
- 5.4.2 In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan de tentaminering plaatsvinden in groepsverband. Dit wordt bekend gemaakt in de studiegids.
- 5.4.3 Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie of de desbetreffende examinerator in een bijzonder geval anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bezwaar heeft gemaakt.

Artikel 5.5 Fraude, regels examencommissie

- 5.5.1 Conform artikel 7.12, vierde lid, van de wet heeft de examencommissie in de *Regels en richtlijnen voor de examens* de maatregelen vastgelegd die worden genomen in geval van fraude, waaronder begrepen het plegen van plagiaat.
- 5.5.2 Conform artikel 7.12, vierde lid, van de wet stelt de examencommissie regels vast met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de tentamens en met betrekking tot de in dat verband te nemen maatregelen. Zij draagt er zorg voor dat het recht van de student om beroep in te stellen tegen beslissingen van de examencommissie of de examineratoren is gewaarborgd; daartoe stelt zij ten minste regels vast met betrekking tot
 - a. de verstrekking van kopieën van beoordeeld schriftelijk werk;
 - b. de waarborging van de rechtszekerheid bij mondeling afgenomen tentamens, bijvoorbeeld door deze te registreren of door een tweede examinerator te laten bijwonen.

Artikel 5.6 Oordeel

- 5.6.1 De examinerator stelt terstond na het afnemen van een mondeling tentamen het oordeel vast en reikt de student een desbetreffende schriftelijke verklaring uit..
- 5.6.2 Binnen vijftien werkdagen na de dag waarop dit is afgenomen stelt de examinerator het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen tentamen vast en verschaft de administratie van de opleiding de nodige gegevens ten behoeve van de uitreiking van het schriftelijk bewijsstuk van het oordeel aan de student. Voor het BA-eindwerkstuk geldt een afwijkende nakijktermijn, zie bijlage C.
- 5.6.3 Wanneer niet aan de in 5.6.2 vermelde termijn van vijftien werkdagen kan worden voldaan, dan wordt de student hiervan op de hoogte gesteld binnen deze termijn. Tevens wordt de dan geldende procedure aan de student mede gedeeld.
- 5.6.4 In de schriftelijke of digitale verklaring van het oordeel over een tentamen wordt de student gewezen op het inzagerecht bedoeld in artikel 5.8 en op de bezwaarprocedure.

Artikel 5.7 Geldigheidsduur

- 5.7.1 Het propedeutisch examen heeft een onbeperkte geldigheidsduur.

- 5.7.2 De examencommissie kan voor een onderwijseenheid van de opleiding waarvan het tentamen langer dan tien jaar geleden is behaald, een aanvullend dan wel vervangend tentamen opleggen. Indien het een onderwijseenheid van de minor betreft gebeurt dit niet dan nadat de examencommissie van de opleiding die de minor verzorgt, is gehoord.

Artikel 5.8 Inzagerecht en nabespreking

- 5.8.1 Gedurende ten minste dertig dagen direct na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk tentamen heeft de student recht op inzage in zijn / haar beoordeeld werk.
- 5.8.2 Gedurende de in het eerste lid genoemde termijn kan kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede zo mogelijk van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.
- 5.8.3 Op verzoek van de student vindt een nabespreking plaats. Deze mogelijkheid wordt tegelijkertijd met de uitslag van het tentamen bekend gemaakt.
- 5.8.4 De examencommissie heeft de bevoegdheid te bepalen of de nabespreking collectief dan wel individueel plaatsvindt.
- 5.8.5 De nabespreking geschiedt op een door de examencommissie te bepalen plaats en tijdstip.
- 5.8.6 Indien de betrokkene aantoonbaar door overmacht verhinderd te zijn of te zijn geweest voor de nabespreking bedoeld in 5.8.5, dan wordt hem/haar een andere gelegenheid geboden, zo mogelijk binnen de in het eerste lid genoemde termijn

Artikel 5.9 Vrijstelling van tentamens en /of praktische oefeningen

- 5.9.1 De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examiner, vrijstelling verlenen van het afleggen van één of meer tentamens of van deelneming aan praktische oefeningen, indien de student:
- een qua inhoud en niveau overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel
 - aantoonbaar door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid, dan wel
 - met goed gevolg het Pre-University College heeft voltooid; de examencommissie bepaalt in dit geval voor welke onderwijseenheid of welke onderwijseenheden vrijstelling wordt verleend.
- 5.9.2 Indien het onderwijseenheden van de minor betreft neemt de verantwoordelijke examencommissie pas een beslissing over het al dan niet verlenen van een vrijstelling nadat de examencommissie van de opleiding die de minor verzorgt is gehoord.

Artikel 5.10 Examen

- 5.10.1 De examencommissie stelt de uitslag van het examen vast wanneer de student de bewijzen overlegt van door hem/haar behaalde tentamens. De student dient hiertoe een aanvraag in te dienen bij de studietoelichting.
- 5.10.2 Alvorens de uitslag van het examen vast te stellen kan de examencommissie zelf een onderzoek instellen om te beoordelen of de student voldoet aan de eindtermen van de opleiding.
- 5.10.3 Het examen kan op elk moment gedurende het studiejaar worden afgelegd.
- 5.10.4 De examencommissie stelt regels op waaruit blijkt onder welke voorwaarden zij gebruik zal maken van de haar in art. 7.10, derde lid, van de wet gegeven bevoegdheid om de uitslag van het examen vast te stellen zonder dat elk tentamen met goed gevolg is afgelegd, en/of onder welke voorwaarden de resultaten van (deel)tentamens elkaar kunnen compenseren.

Artikel 5.11 Graadverlening

- 5.11.1 Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd wordt de graad Bachelor verleend met de toevoeging «of Arts».
- 5.11.2 De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.
- 5.11.3 Aan het diploma wordt een supplement toegevoegd dat voldoet aan de richtlijnen van de wet en aan de richtlijnen zoals vastgelegd in het kaderdocument *Leids universitair register opleidingen*.

Artikel 5.12 Vervolgopleiding

- 5.12.1 Degene aan wie de graad Bachelor is verleend op grond van een examen als bedoeld in artikel 2.8, eerste lid sub b, van deze regeling heeft voldaan aan de toelatingseis van de masteropleiding Kunstgeschiedenis aan de Universiteit Leiden.
- 5.12.2 Indien een masteropleiding niet aansluit op de opleiding, dan kunnen er eisen worden gesteld aan de toelating. Deze eisen zijn vermeld in de Onderwijs- en examenregeling van de masteropleiding.

Hoofdstuk 6 Vooropleiding en toelating tot de opleiding

Paragraaf 6.1 Rechtstreekse toegang

Artikel 6.1 Rechtstreekse toegang

Voor de bepalingen omtrent de rechtstreekse toegang tot de opleiding wordt verwezen naar de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet.

Paragraaf 6.2 Niet-rechtstreekse toelating

Artikel 6.2 Vervangende eisen deficiënties

Niet van toepassing.

Artikel 6.3 Nederlandse taal

- 6.3.1 Bezitters van een buiten Nederland afgegeven diploma kunnen voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal door het met goed gevolg afleggen van het examen niveau 5+6 van de cursus *Nederlands als tweede taal*, georganiseerd door de Universiteit Leiden.
- 6.3.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder 6.3.1 bedoelde examen.

Artikel 6.4 Gelijkwaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een VWO-diploma maar niettemin krachtens de wet kan worden ingeschreven, kan een toets worden opgelegd in de vakken, genoemd in artikel 6.2 op het niveau van het VWO-eindexamen in het profiel dat directe toegang geeft.

Artikel 6.5 Colloquium Doctum

Ter uitvoering van het in artikel 7.29 van de wet bepaalde, is de in bijlage E opgenomen regeling voor een toelatingsonderzoek van toepassing.

Hoofdstuk 7 Studiebegeleiding en studieadvies

Artikel 7.1 Studievoortgangadministratie

- 7.1.1 De opleiding registreert de individuele studieresultaten van de studenten.
- 7.1.2 De opleiding verschaft elke student ten minste één maal per jaar een overzicht van de door hem/haar behaalde studieresultaten.
- 7.1.3 Indien, naar het inzicht van de opleiding, de student ernstige studievertraging oploopt ten opzichte van de nominale studievoortgang, attendeert de opleiding de student op de mogelijkheid ondersteuning te krijgen bij het opstellen van een studieplan.

Artikel 7.2 Introductie en begeleiding

- 7.2.1 De opleiding draagt zorg voor de introductie en de studiebegeleiding van de studenten die voor de opleiding zijn ingeschreven, mede ten behoeve van hun oriëntatie op mogelijke studiewegen in en buiten de opleiding.
- 7.2.2 De opleiding biedt de student de mogelijkheid ten minste één maal per jaar ten minste met een tutor, een mentor of de studiecoördinator de studievoortgang te bespreken.
- 7.2.3 In het kader van de begeleiding van de student kan de opleiding van de student vragen een studieplan te maken voor één of meer jaren van het programma. Dit plan vormt de basis voor de begeleiding van de student gedurende de opleiding of het betrokken deel ervan.

Artikel 7.3 Studieadvies eerste jaar

- 7.3.1 In het jaar van zijn/haar eerste inschrijving krijgt elke student schriftelijk advies over de voortzetting van zijn/haar opleiding. Voor informatie over het aantal malen dat en de tijdstippen waarop dit gebeurt, alsmede voor de consequenties die daaraan worden of kunnen worden verbonden, wordt verwezen naar de Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden zoals die geldt in het betrokken studiejaar en naar het tweede lid van dit artikel.
- 7.3.2 In aanvulling op hetgeen in de Regeling Binden Studieadvies is bepaald, staat in de studiegids vermeld welke onderwijseenheden de student in zijn / haar eerste jaar van inschrijving tenminste behaald dient te hebben.
- 7.3.3 De studieadviezen worden uitgebracht onder verantwoordelijkheid van de examencommissie van de opleiding.
- 7.3.4 Een bindend negatief advies geldt uitsluitend voor de opleiding waarvoor de student ingeschreven staat.
- 7.3.5 Desgevraagd krijgt de student een mondelinge toelichting op het advies en informatie over de voortzetting van zijn/ haar studie binnen of buiten de faculteit en over eventuele andere opleidingsmogelijkheden.

Artikel 7.4 Topsport

Aan studenten die topsport bedrijven wordt de gelegenheid geboden hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is aan de eisen van hun sportieve bezigheden aan te passen. Om vast te stellen wie tot deze categorie behoren hanteert de opleiding de richtlijnen van het College van Bestuur.

Artikel 7.5 Duurzame functiestoornis

Aan studenten met een handicap of met een chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, aan de beperkingen die de functiestoornis met zich meebrengt aan te passen.

Hoofdstuk 8 Overgangsbepalingen

Artikel 8.1 Einddatum doctoraal

- 8.1.1 Studenten die vóór 1 september 2002 een aanvang met de studie hebben gemaakt kunnen het doctoraalprogramma volgen tot 1 september 2010
- 8.1.2 Het doctoraal examen kan worden afgelegd tot uiterlijk 1 september 2010. De onderwijseenheden van het doctoraalprogramma worden niet meer aangeboden, de examencommissie wijst daarom onderwijseenheden aan die in de plaats komen van die onderwijseenheden. Zo nodig worden onderwijseenheden aangewezen die door een andere instelling worden aangeboden.
- 8.1.3 Het eerste lid van dit artikel is ook van toepassing voor:
 - studenten die in het studiejaar 2002/2003 zijn ingestroomd en die op grond van hun vooropleiding/ervaring een vaststaand verkort doctoraalprogramma van ten hoogste 3 jaar volgen;
 - studenten die in het studiejaar 2003/2004 zijn ingestroomd en op grond van hun vooropleiding/ervaring een vaststaand verkort doctoraalprogramma van ten hoogste 2 jaar volgen;
 - studenten die in het studiejaar 2004/2005 zijn ingestroomd en op grond van hun vooropleiding/ervaring een vaststaand verkort doctoraalprogramma van ten hoogste 1 jaar volgen;

Artikel 8.2 Overstap van doctoraalprogramma naar bacheloropleiding

Studenten die zich voorbereiden op het doctoraal examen kunnen in door de examencommissie te bepalen gevallen en onder door de examencommissie vast te stellen voorwaarden overstappen naar de bacheloropleiding. Deze voorwaarden worden gesteld met het doel de gestelde eindtermen en het beoogde civiele effect van het bachelordiploma te waarborgen. Daarbij zal worden getracht studieovertraging zoveel mogelijk te beperken.

Artikel 8.3 Vervangende eisen ‘oude stijl’-vwo

Niet van toepassing.

Hoofdstuk 9 Slotbepalingen

Artikel 9.1 Wijziging

- 9.1.1 Wijzigingen van deze regeling worden door het faculteitsbestuur na voorafgaande instemming van de faculteitsraad bij afzonderlijk besluit vastgesteld.
- 9.1.2 Wijzigingen in deze regeling die van toepassing zijn voor een bepaald studiejaar moeten voor de aanvang van dat studiejaar zijn vastgesteld en op de daarvoor bepaalde wijze zijn gepubliceerd. Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken als een snellere invoering van een wijziging strikt noodzakelijk is en als daarbij de belangen van de studenten redelijkerwijs niet worden geschaad.
- 9.1.3 Een wijziging kan niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige beslissing welke krachtens deze regeling door de examencommissie is genomen ten aanzien van een student.

Artikel 9.2 Bekendmaking

- 9.2.1 De opleiding draagt zorg voor een passende bekendmaking van deze regeling en van de regels en richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld, alsmede van elke wijziging van deze stukken.
- 9.2.2 Indien de regels en richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld voor de major ten dele afwijken van die van de minor dan dient de student daar in de regelingen op gewezen te worden.

Artikel 9.3 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2009.

Bijlagen

- A: Algemene academische vaardigheden
- B: Facultaire keuzepakketten
- C: Regeling BA-eindwerkstuk
- D: Generieke regelingen voor herkansingen
- E: Colloquium Doctum regeling

(Hierna worden de onderwerpen vermeld waarbij in de genoemde artikelen wordt verwezen naar de bijlage:)

<i>Bijlage A (Algemene academische vaardigheden)</i>	<i>→ Artikel 2.3</i>
<i>Bijlage B (Facultaire keuzepakketten)</i>	<i>→ Artikel 3.1.3</i>
<i>Bijlage C (Regeling BA-eindwerkstuk)</i>	<i>→ Artikel 4.5 & Artikel 5.6.2</i>
<i>Bijlage D (Generieke regelingen voor herkansingen)</i>	<i>→ Artikel 4.3</i>
<i>Bijlage E (Colloquium Doctum regeling)</i>	<i>→ Artikel 5.1.5</i>

Bijlage A: Facultaire formulering Algemene Academische Vaardigheden

De afgestudeerde Bachelor kan:

Schriftelijke presentatievaardigheden

1. onderzoeksresultaten helder en beargumenteerd uiteenzetten en
2. een antwoord formuleren op vragen betreffende (een onderwerp in) het vakgebied
 - in de vorm van een heldere en goed opgebouwde schriftelijke presentatie
 - overeenkomend met de criteria die het vakgebied daaraan stelt
 - met gebruikmaking van relevante illustratie- of multimediale technieken
 - dat gericht is op een specifieke doelgroep

Mondelinge presentatievaardigheden

1. onderzoeksresultaten helder en beargumenteerd uiteenzetten
2. een antwoord formuleren op vragen betreffende die (een onderwerp in) het vakgebied
 - in de vorm van een heldere en goed opgebouwde mondelinge presentatie
 - overeenkomend met de criteria die het vakgebied daaraan stelt
 - met gebruikmaking van moderne presentatietechnieken
 - die gericht is op een specifieke doelgroep
3. actief deelnemen aan een vakinhoudelijke discussie

Elementaire onderzoeksvaardigheden, waaronder heuristische vaardigheden

1. vakwetenschappelijke literatuur verzamelen en selecteren met behulp van traditionele en digitale methoden en technieken
2. deze analyseren en beoordelen op kwaliteit en betrouwbaarheid
3. op basis hiervan een goed afgebakende probleemstelling formuleren
4. onder begeleiding een onderzoek van beperkte omvang opzetten en uitvoeren met inachtneming van de voor het vakgebied relevante traditionele en digitale methoden en technieken
5. op basis daarvan een beargumenteerde conclusie formuleren
6. ook buiten zijn eigen vakgebied gebruik maken van zijn verworven onderzoeksvaardigheden

Samenwerkingsvaardigheden

1. sociaal-communicatief optreden in samenwerkingssituaties
2. constructieve kritiek geven en ontvangen en gegronde kritiek verwerken tot een herziening van het eigen standpunt
3. zich houden aan overeengekomen planningen en prioriteringen

Bijlage B: Facultaire keuzepakketten

Keuzepakketten

1. Braziliëstudies
2. Talen en culturen van Indiaans Amerika
3. Classics
4. Egyptische taal en cultuur
5. Mythen
6. Talen en culturen van Mesopotamië en Anatolië
7. Cultuur en taal in Indonesië
8. Geschiedenis van Azië
9. India en Tibet
10. Japanse studies
11. Koreaanse taal en cultuur
12. Sinologie
13. Geschiedenis
14. Wetenschapsgeschiedenis
15. Kunst en materiële cultuur van Azië en het Midden-Oosten
16. Kunstgeschiedenis
17. World Art Studies
18. Literatuurwetenschap
19. Hebreeuwse taal en cultuur
20. Duitsland Live
21. Franse taal en cultuur
22. Italiaanse taal en cultuur
23. Nederlandse taal en cultuur
24. Russische taal en cultuur
25. Internationaal Management en Cultuur
26. Journalistiek en Nieuwe Media
27. Denken over geloven
28. Uitleg van het nieuwe testament
29. Taalwetenschap
30. Tweedetaalverwerving
31. Vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap
32. Vertalen Engels-Nederlands-Engels
33. Geschiedenis van de wijsbegeerte

Bijlage C: Regeling gang van zaken rond BA-eindwerkstuk

Artikel 1. Algemene criteria

Het BA-eindwerkstuk is de schriftelijke neerslag van een onderzoek dat een student heeft verricht onder begeleiding van een docent van zijn opleiding ter afsluiting van zijn opleiding. Uit het eindwerkstuk moet onder meer blijken dat de student in staat is:

- a. onder begeleiding een wetenschappelijke probleemstelling te formuleren die getuigt van inzicht in de elementaire wetenschappelijke vragen en de belangrijkste opvattingen binnen het vakgebied;
- b. op een synthetische en inzichtelijke manier verslag te doen van secundaire wetenschappelijke literatuur;
- c. basisbegrippen en –methoden op een inzichtelijke wijze toe te passen op een beperkt corpus van – al dan niet tijdens veldonderzoek vergaard – primair bronnenmateriaal;
- d. helder en correct te formuleren.

Artikel 2. Omvang

Het eindwerkstuk van de bacheloropleiding heeft een studielast van minimaal 10 ECTS en heeft in de regel een omvang van maximaal 8.500 woorden inclusief noten, bibliografie en bijlagen.

Artikel 3. Taal

Al naar gelang de aard van de situatie wordt het eindwerkstuk in het Nederlands, het Engels of in de doeltaal van de opleiding geschreven.

Artikel 4. Coördinatie en planning

1. De opleiding draagt er zorg voor dat de student in een vroegtijdig stadium in contact gebracht wordt met een docent van zijn opleiding voor de begeleiding bij zijn / haar eindwerkstuk.
2. De studietoördinator (eventueel afstudeertoördinator) maakt samen met de student een afstudeerplan waarin wordt vastgelegd:
 - a. de wensen van de student t.a.v. de afstudeerrichting en beoogd begeleider;
 - b. de wensen van de studenten t.a.v. een eventuele vervolgopleiding;
 - c. afspraken over de termijn waarbinnen – in het licht van de vervolgopleiding – afgestudeerd gaat worden.
3. Dit afstudeerplan wordt aan het begin van het derde BA-jaar opgesteld.
4. De studietoördinator / afstudeertoördinator draagt waar nodig zorg voor het eerste contact tussen student en begeleider / docent.

Artikel 5. Begeleiding

1. De student stelt in samenspraak met de begeleider een opzet en werkplan voor het eindwerkstuk op en brengt dit ter kennis van de examencommissie.
2. De examencommissie benoemt de begeleider tot eerste lezer. Op advies van de eerste lezer benoemt de examencommissie een tweede lezer. Wanneer de aard of inhoud van het eindwerkstuk dit wenselijk maakt kan een tweede lezer een deskundige buiten de opleiding zijn.
3. De eerste lezer is hoofdverantwoordelijke voor de begeleiding.
4. De tweede lezer leest en beoordeelt de eindversie van het eindwerkstuk (zie hieronder). Hij / zij is in principe niet betrokken bij de begeleiding tenzij zijn / haar specialistische kennis op het gebied van het eindwerkstukonderwerp dit wenselijk maakt. Afspraken hierover moeten worden gemaakt met de eerste begeleider.

5. De student en begeleider spreken na goedkeuring van de opzet van het eindwerkstuk en het werkplan af binnen welke termijn het eindwerkstuk zal worden ingeleverd.
6. Tussen student en begeleider zullen *minimaal* de volgende contacten plaatsvinden:
 - a. een inleidende bespreking over de keuze en de begrenzing van het onderwerp, de probleemstelling, de literatuur, bronnenmateriaal, invalshoek, raadpleging van terzake kundigen, enz.;
 - b. een bespreking van het werkplan;
 - c. een bespreking van één of meer tussenstadia van het eindwerkstuk;
 - d. een bespreking van de eindversie van het eindwerkstuk, waarin de beoordeling wordt bekendgemaakt en toegelicht.
7. Wanneer zich tijdens het begeleidingstraject tussen student en begeleider(s) problemen voordoen neemt de examencommissie – gehoord de partijen – een beslissing.

Artikel 6. Beoordeling

1. De student levert tenminste drie exemplaren van zijn eindwerkstuk in; waarvan twee voor de begeleiders / beoordelaars en één voor de opleiding.
2. Een eindwerkstuk wordt binnen vier weken nagekeken. Tussen 1 juni en 31 augustus geldt een termijn van maximaal zes weken.
3. Het eindcijfer voor het eindwerkstuk wordt vastgesteld door de eerste lezer, na consultatie van de tweede lezer.
4. Het eindwerkstuk wordt beoordeeld op ten minste de volgende aspecten:
 - a. de adequate formulering en operationalisering van de probleemstelling;
 - b. de adequate verwerking van secundaire literatuur;
 - c. de adequate verwerking van bronnenmateriaal;
 - d. taalgebruik, opbouw en vormgeving.
5. Indien de eerste en tweede lezer geen overeenstemming over het eindcijfer bereiken, stelt de examencommissie het eindcijfer vast.

Artikel 7. Bezwaren

De student kan tegen de beoordeling van zijn eindwerkstuk in beroep gaan bij de examencommissie of bij het College van Beroep voor de Examens. Inlichtingen hierover worden verschaft door de studietoetscoördinator.

Artikel 8. Fraude, plagiaat, auteursrecht, archivering

1. Onder fraude wordt onder meer verstaan:
 - a. het geheel of gedeeltelijk overnemen van teksten / formuleringen van andere auteurs zonder plaatsing van aanhalingstekens en nauwkeurige bronvermelding (plagiaat);
 - b. het door anderen laten maken van (delen van) een tekst;
 - c. figneren van onderzoeksgegevens.
2. Een geval van fraude (en het vermoeden daarvan) wordt door de eerste lezer gemeld bij de examencommissie die – afhankelijk van aard, omvang en frequentie van de fraude – kan besluiten het eindwerkstuk ongeldig te verklaren. In dat geval zal de student een geheel nieuw eindwerkstuk moeten schrijven.
3. Het auteursrecht van het eindwerkstuk berust bij de student.
4. De opleiding is verplicht om van alle eindwerkstukken één exemplaar gedurende minimaal zeven jaar te bewaren in het opleidingsarchief of de opleidingsbibliotheek.

Bijlage D: Generieke regelingen voor herkansingen

Voor de toegang tot een tweede of latere gelegenheid om het tentamen af te leggen kunnen met inachtneming van artikel 5.1.4 nadere regels gesteld worden. Deze zijn:

- toegang tot een tweede of latere gelegenheid om het tentamen af te leggen wordt niet gegeven indien reguliere tentamenkansen niet zijn benut; de examencommissie kan uitzonderingen hierop toestaan

Bijlage E: Colloquium Doctum regeling

Colloquium Doctum

Algemene Criteria

Bij het toelatingsonderzoek, bedoeld in artikel 7.29 van de WHW, worden kandidaten op basis van de volgende criteria beoordeeld:

- Zij dienen minimaal te beschikken over een havo-diploma dan wel havo-niveau;
- Enige jaren (relevante) werkervaring;
- Toetsing van niet meer dan zes onderdelen uit de volgende lijst:
 - o Staatsexamens vwo (bestaande uit schoolonderzoeken en het centraal schriftelijk eindexamen):
 - Nederlands;
 - Engels;
 - Duits;
 - Frans;
 - Geschiedenis;
 - Maatschappijleer;
 - Economie;
 - Aardrijkskunde;
 - Filosofie;
 - o Algemene vwo-vakken zonder centraal schriftelijk eindexamen:
 - Klassieke Culturele Vorming;
 - Profielwerkstuk;

Reeds eerder behaalde vwo-deelcertificaten in een van deze vakken verlenen niet zonder meer vrijstellingen. Of een of meer vrijstellingen kunnen worden verleend op grond van reeds behaalde vwo-deelcertificaten, wordt besloten door de examencommissie (vgl. 5.9).

- In gevallen waarbij de examencommissie dit nodig acht kan zij besluiten enkele tot alle op te leggen staatsexamens te vervangen door cursussen van de Open Universiteit (OU):
 - Oriëntatiecursus cultuurwetenschappen;
 - Schrijfpracticum 1 (zakelijk schrijven);
 - Schrijfpracticum 2 (academisch schrijven);
 - Argumentatieleer;
 - Geschiedenis: Oudheid;
 - Geschiedenis: Middeleeuwen;
 - Sociaal-Economische Geschiedenis;
 - Nederland in de 19e en 20e eeuw;
 - Inleiding Letterkunde;
 - Literatuurwetenschap;
 - Cultuurwetenschappelijke vaardigheden 1.

Kandidaten met een niet-afgeronde erkende Nederlandse hbo-propedeuse

- Kandidaten met minder dan 20 studiepunten behaald van een hbo-propedeuse kunnen eveneens getoetst worden tot zes onderdelen uit de hierboven genoemde lijst met vwo-staatsexamens en OU-cursussen;
- Kandidaten met 20 tot 40 studiepunten behaald van een hbo-propedeuse kunnen getoetst worden tot vijf onderdelen uit de hierboven genoemde lijst met vwo-staatsexamens en OU-cursussen.
- Kandidaten die 40 of meer studiepunten behaald hebben van een hbo-propedeuse kunnen getoetst worden tot 3 onderdelen uit de hierboven genoemde lijst met vwo-staatsexamens en OU-cursussen.

Termijn

Kandidaten dienen de opgelegde vwo-staatsexamens en/of OU-cursussen uiterlijk vóór het begin van het nieuwe academisch jaar waarvoor zij een verzoek om toelating hebben ingediend, met succes te hebben voltooid.

De behaalde vwo-staatsexamens en/of OU-cursussen verliezen in het kader van het colloquium doctum hun geldigheid na 24 maanden. De examencommissie kan in individuele gevallen en wegens bijzondere omstandigheden deze geldigheid met zoveel maanden die zij nodig acht verlengen.

Vrijstellingen

De examencommissie kan op basis van het niveau van de kandidaat in individuele gevallen voor één of meer toetsen vrijstelling verlenen of aanvullende toetsen opleggen.